

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om överföring av besvärssärenden till en annan hovrätt för handläggning och avgörande samt om ändring av 26 kap. 13 § i rättegångsbalken

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

För att säkerställa en snabb behandling av besvärssärenden i de allmänna domstolarna föreslås det att det stiftas en lag om ett förfarande för överföring av besvärssärenden. Det föreslås att nya besvärssärenden som blir anhängiga i en hovrätt skall kunna överföras till en annan hovrätt för handläggning och avgörande. Överföringsförfarandet föreslås gälla ett bestämt antal besvärssärenden åt gången.

För att förfarandet skall kunna inledas i hovrätten krävs det tillstånd av högsta domstolen.

För att spara tid och besvär för parterna föreslås det dessutom att rättegångsbalken ändras så att en hovrätt kan hålla huvudförhandling även på orter utanför dess domkrets.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge och föreslagna ändringar	3
2. Propositionens konsekvenser	5
3. Beredningen av propositionen.....	5
DETALJMOTIVERING	6
1. Lagförslag	6
1.1. Lag om överföring av besvärssärenden till en annan hovrätt för handläggning och avgörande.....	6
1.2. Rättegångsbalken	8
26 kap. Om behandlingen av besvärssärende i hovrätten	8
2. Ikraftträdande.....	8
3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	8
LAGFÖRSLAGEN.....	10
om överföring av besvärssärenden till en annan hovrätt för handläggning och avgörande	10
om ändring av 26 kap. 13 § i rättegångsbalken	12
BILAGA	13
PARALLELLTEXTER	13
om ändring av 26 kap. 13 § i rättegångsbalken	13

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Arbetsituationen vid hovrätterna har utvecklats i gynnsam riktning under de senaste åren. Antalet oavgjorda ärenden började minska snabbt vid ingången av 2003. Trenden har senare avtagit. I maj 2003 var antalet oavgjorda ärenden 9 671, medan det var 8 913 vid samma tidpunkt 2004 och 7 829 vid samma tidpunkt 2005. I maj innevarande år var antalet oavgjorda ärenden 7 568. Inga större förändringar skedde i det totala antalet inkomna ärenden 2004 och 2005 (12 570 och 12 508). I maj 2005 var den genomsnittliga behandlingstiden 8 månader och i maj 2006 var den 7,3 månader.

Den gynnsamma utvecklingen beror till största delen på det sällningsförfarande som trädde i kraft den 1 oktober 2003 genom en ändring av rättegångsbalken (381/2003) och på den samtidiga utvidgningen av användningsområdet för den s.k. lättare sammansättning som avses i hovrättslagens (56/1994) 9 § (383/2003). En orsak till att den positiva trenden har avtagit är de prejudikat som högsta domstolen meddelade i november 2004 (HD 2004:116 och 117). Enligt dem omfattas ärenden som avgörs vid huvudförhandling i hovrätten inte av sällningsförfarandet.

Arbetsituationen vid hovrätterna är således för närvarande inte lika bekymmersam som för tre år sedan, bedömd som en helhet. Det finns dock fortfarande stora skillnader mellan hovrätterna i detta avseende. Detta kan åskådliggöras genom antalet oavgjorda ärenden per hovrättsledamot. Helsingfors hovrätt har 56 och Kouvola hovrätt 18 ledamöter. Till Helsingfors hovrätt har i år inkommit 27 ärenden per ledamot och till Kouvola hovrätt 32 ärenden per ledamot. I maj 2006 var antalet oavgjorda ärenden i Helsingfors 54 ärenden per ledamot och i Kouvola 29 ärenden per ledamot. I Åbo hovrätt är motsvarande siffra 36, i Vasa hovrätt 40 och i Östra Finlands hovrätt 47. I genomsnitt är antalet oavgjorda ärenden i hovrätterna 45 per ledamot.

Skillnaderna i arbetsituationen återspeglar

sig i den genomsnittliga behandlingstiden för ärendena. Den är i Kouvola 4,7 månader och i Helsingfors 10,2 månader. I Åbo är behandlingstiden 5,7 månader, i Vasa och Östra Finlands hovrätt 6,9 månader och i Rovaniemi hovrätt 6,4 månader. Den genomsnittliga behandlingstiden i hovrätterna är således 7,3 månader. Behandlingstiden för ett ärende som skall avgöras vid huvudförhandling är i genomsnitt 10 månader kortare i Kouvola än i Helsingfors (7,5 mån./17,5 mån.).

Arbetsituationen vid Helsingfors hovrätt, som är överhopad med ärenden, har underlättats genom en ändring av domkretsindelningen som trädde i kraft vid ingången av 2005. Genom ändringen överfördes från Helsingfors hovrätts domkrets Hyvinge tingsrätt till Kouvola hovrätts domkrets samt Lojo och Raseborgs tingsrätter till Åbo hovrätts domkrets (SRb 976/2004). Som en följd av detta minskade antalet inkomna ärenden vid Helsingfors hovrätt 2005 med 312 ärenden jämfört med 2004 (3 723/4 035). Helsingfors hovrätt har också själv vidtagit åtgärder för att förbättra sin arbetsituation. Antalet oavgjorda ärenden i hovrätten var nämligen 62 per ledamot så sent som i maj 2005, medan det alltså i dag är 54 ärenden per ledamot.

Också Rovaniemi hovrätts situation har påverkats av ändringen av domkretsgränserna. Brahestads, Haapajärvi och Ylivieska tingsrätter överfördes till Rovaniemi hovrätts domkrets från Vasa hovrätts domkrets. Som en följd av detta ökade antalet inkomna ärenden vid Rovaniemi hovrätt med 243 ärenden 2005 jämfört med 2004 (1 252/1 009). Trots att antalet ledamöter i Rovaniemi hovrätt 2006 är två fler än 2005 (14/12), är antalet oavgjorda ärenden i Rovaniemi hovrätt 53 per ledamot, dvs. nästan lika stort som i Helsingfors. Situationen i Rovaniemi är dock inte som helhet lika bekymmersam som i Helsingfors.

De ovan nämnda stora skillnaderna i den genomsnittliga behandlingstiden i de olika hovrätterna till följd av olikheter i arbetsituationen är inte acceptabla med tanke på en jämlik tillgång till rättsskydd. Genom juster-

ingar av domkretsgränserna är det endast i begränsad utsträckning möjligt att få tillstånd förändringar i arbetssituationen i de enskilda hovrätterna, också om dessa förändringar till sina verkningar är permanenta. Ändringar i domkretsgränserna är i första hand ett medel för att svara på de rådande konjunkturen när det gäller befolkningens flyttningsrörelse. För att en regionalt jämlik besvärsmått skall kunna säkerställas på kontinuerlig basis förutsätts det att man har tillgång till ett snabbare och effektivare medel än ändring av domkretsgränserna när det uppstår problem med arbetssituationen i en enskild hovrätt. Orsakerna till anhopningen av ärenden är inte alltid bestående, och därför behövs det ett medel vars effekter inte heller är permanenta. Ett sådant medel är att tillfälligt överföra besvärärenden från en hovrätt som är överhopad med ärenden till sådana hovrätter där ärendena kan handläggas och avgöras snabbt. Det föreslås därför att det stiftas en särskild lag om överföring av besvärärenden till en annan hovrätt för handläggning och avgörande.

Från parternas synpunkt innebär förfarandet att ärendena kan behandlas snabbt. Om ett ärende kan avgöras på föredragning i hovrätten, behöver parterna inte åka till den andra hovrättsorten, eftersom ärendet kan avgöras på basis av handlingarna. Om avgörandet av ärendet förutsätter huvudförhandling, finns det flera tänkbara alternativ för att ordna denna. Antingen åker parterna till den andra hovrättsorten eller så infinner sig den andra hovrättens ledamöter på en ort i den överförande hovrättens domkrets. Enligt den gällande bestämmelsen i rättegångsbalkens 26 kap. 13 § 3 mom. (381/2003) skall huvudförhandlingen vid behov hållas på någon annan ort inom hovrättens domkrets än den ort där hovrätten har sitt säte. Med undantag av Helsingfors och Östra Finlands hovrätter har hovrätterna ofta också hållit sådana s.k. reseting. Vid reseting avgjordes sammanlagt 693 ärenden 2005, dvs. 20,7 % av samtliga de ärenden som avgjordes vid huvudförhandling. Resetingen sparar tid, besvär och kostnader för parter och vittnen och ökar tilltron till domstolarnas verksamhet. För att huvudförhandling vid behov skall kunna hållas också utanför en hovrätts domkrets, föreslås det att den nämnda bestämmelsen i rättegångsbalken ändras.

Ett tredje alternativ är att man ordnar en video- eller telefonkonferens, där hovrätten hör parter och vittnen på olika orter med hjälp av en s.k. distansförbindelse. I lagen finns redan nu bestämmelser som möjliggör detta. I rättegångsbalkens 26 kap. 24 a § 2 mom. (381/2003) föreskrivs följande: "Ett vittne, en sakkunnig eller en part som hörts i tingsrätten kan vid huvudförhandlingen i hovrätten i bevissyfte höras också per telefon eller med anlitande av någon annan för ändamålet lämplig ljud- eller bildöverföringsmetod, om förfarandet kan anses lämpligt och om tilltron till utsagan på ett tillförlitligt sätt kan bedömas utan att vittnet, den sakkunniga eller parten är personligen närvarande. Parterna skall ges tillfälle att ställa frågor till den som hörs." Rättegångsbalkens 17 kap. 34 a § 1 mom. 2 punkt (360/2003) tillämpas på huvudförhandlingar i både tingsrätterna och hovrätterna. Enligt punkten kan vittnen, andra som skall höras i bevissyfte eller målsägande höras vid huvudförhandlingen utan att de är personligen närvarande med anlitande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i sammanträdet har sådan kontakt att de kan både höra och se varandra, om trovärdigheten av den berättelse som den som skall höras avger kan bedömas tillförlitligt utan att han är personligen närvarande vid huvudförhandlingen. Enligt samma paragrafs 3 mom. kan också telefon användas i dessa fall. I fråga om båda typerna av distansförbindelse krävs det att domstolen anser att det är lämpligt att de används.

Telefonkonferensförbindelser finns redan i dag att tillgå i alla hovrätter. Kameror och bildskärmar som möjliggör att huvudförhandlingar hålls med hjälp av en videokonferensförbindelse har installerats i många tingsrättslokaler. Förutom vid tingsrätterna i huvudstadsregionen finns det redan i dag beredskap att hålla sammanträden i form av videokonferens i Uleåborg, Rovaniemi och Kuopio. Inom en nära framtid blir det möjligt att höra personer genom videokonferensförbindelse i Jyväskylä, Vasa, Åbo, Tammerfors och Kouvola tingsrätter.

Ingen prioritetsordning bör göras upp i fråga om de ovan nämnda olika alternativen för att hålla huvudförhandling i en hovrätt till

vilken ett ärende har överförts för handläggning och avgörande, utan saken skall avgöras från fall till fall. Vid övervägandet av vilket alternativ som skall väljas bör man beakta sannolikheten för att huvudförhandlingen blir framgångsrik och huruvida man kan undvika att parter och vittnen orsakas onödigt besvär. Om parternas rättegångskostnader skulle öka betydligt på grund av resor, skall hovrätten dock som första alternativ överväga reseting. I lagen om bestridande av bevisningskostnader med statens medel (666/1972) föreskrivs om ersättning för de kostnader som förorsakas parter och vittnen. I den nämnda lagen föreslås inte några ändringar i detta sammanhang.

2. Propositionens konsekvenser

Genom det föreslagna förfarandet för överföring av ärenden är det möjligt att snabbt reagera på den ojämna arbetssituationen i hovrätterna redan på det stadiet när skillnaderna håller på att uppstå och på förhand förhindra att situationen tillspetsas. De nuvarande stora skillnaderna i behandlingstiderna mellan de olika hovrätterna utjämnas.

Propositionens ekonomiska konsekvenser är beroende av vilka av de alternativa handläggningsformerna som hovrätterna väljer när de håller huvudförhandling. Om hovrätterna inte ordnar reseting och inte använder distansförbindelser, kommer propositionen tillfälligt att under respektive överföringsförfarande öka de bevisningskostnader som betalas av statens medel och de arvoden till biträden som betalas i form av rättshjälp. De

ekonomiska konsekvenserna blir däremot små, om hovrätterna så ofta som möjligt håller huvudförhandlingen i form av reseting eller använder telefon- och videokonferensförbindelser alltid när det är möjligt enligt lagen.

3. Beredningen av propositionen

Justitieministeriet tillsatte i november 2004 en utredningsman för att bedöma behovet av att utveckla systemet för ändringssökande när det gäller de tviste- och brottmål som behandlas i hovrätterna. En stödgrupp på bred bas tillsattes för att bistå utredningsmannen. Saken har beretts av denna utredningsmannasorganisation efter det att justitieministeriet i maj 2006 gav utredningsmannen i uppdrag att skyndsamt göra en separat utredning av denna fråga (Justitieministeriets utlåtanden och utredningar 2006:20).

Sammanlagt 14 utlåtanden begärdes och 13 erhöles med anledning av utredningsmannens förslag. Högsta domstolen samt Helsingfors, Åbo och Vasa hovrätter understödde det föreslagna överföringsförfarandet, med vissa preciseringar. Östra Finlands och Rovaniemi hovrätter motsatte sig inte förslaget men förutsatte vissa kompletterande utredningar. Kouvola hovrätt ansåg att utredningsmannens förslag inte innehåller tillräckliga grunder utifrån vilka hovrätten skulle kunna bilda sig en åsikt om förfarandet. Riksåklagarämbetet motsatte sig förslaget.

Propositionen har utarbetats på basis av utredningsmannens betänkande och remissutlåtandena.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om överföring av besvärssärenden till en annan hovrätt för handläggning och avgörande

1 §. Lagens syfte. Till det i grundlagens 21 § föreskrivna rättsskyddet hör att var och en har rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol som är behörig enligt lag. Genom den föreslagna lagen utjämnas de skillnader i behandlingstiderna vid de olika hovrätterna som beror på den ojämna arbetssituationen. Det föreslagna förfarandet för överföring av besvärssärenden är inte permanent, utan förfarandet skall tas i bruk endast undantagsvis och först i sista hand.

2 §. Förutsättningarna för överföringsförfarande. Det finns två förutsättningar för att ett överföringsförfarande skall kunna inledas. För det första skall antalet oavgjorda mål och ärenden i hovrätten i fråga antingen redan vara eller så skall det finnas anledning att anta att det inom en nära framtid kommer att bli klart större än i hovrätterna i genomsnitt i förhållande till antalet ledamöter. Syftet är att framhäva vikten av att i enlighet med en god rättsvård förutse kommande förändringar i arbetssituationen och planera verksamheten så att situationen aldrig hinner gå så långt att behandlingstiderna förlängs. Med hjälp av överföringsförfarandet är det således också möjligt att förbereda sig för sådana anhopningar som kan förutses redan innan de hinner inverka på behandlingstiderna. Om man t.ex. vet att ett exceptionellt omfattande besvärssärende är att vänta i en liten hovrätt, kan man redan på förhand förbereda sig för situationen med hjälp av överföringsförfarandet.

För det andra skall den hovrätt som anser att någotdera av de ovan nämnda kriterierna för dess del är uppfyllda få tillstånd till förfarandet av högsta domstolen. I ansökan om tillstånd skall hovrätten ange orsakerna till sin situation. Det räcker således inte att det kriterium som avser arbetssituationen är uppfyllt, utan hovrätten skall visa att anhopningen av ärenden har uppstått av orsaker som är

oberoende av hovrätten, t.ex. att det med hänsyn till hovrättens resurser är fråga om ett extremt stort antal ärenden eller ärenden av exceptionell art. Hovrätten skall dessutom redogöra för vilka särskilda åtgärder som har vidtagits och som kommer att vidtas för att klara av anhopningen. Acceptansen av överföringsförfarandet och en bibehållen arbetsmotivation i de andra hovrätterna förutsätter att ett överföringsförfarande inte inleds t.ex. i ett sådant fall när anhopningen beror på ineffektiva arbetssätt och -metoder.

Hovrätten skall inledningsvis förhandla med justitieministeriet om ansökan om överföringstillstånd. Vid förhandlingarna utreds hovrättens resursläge och olika alternativ för att förbättra arbetssituationen på något annat sätt än genom överföringsförfarande. På basis av förhandlingarna ger justitieministeriet ett utlåtande om hovrättens ansökan. Justitieministeriet kan i sitt utlåtande ange om det bifaller ansökan eller om det anser att arbetssituationen i hovrätten kan förbättras tillräckligt snabbt och effektivt på något annat sätt. Högsta domstolen skall därefter höra de övriga hovrätterna med anledning av ansökan och justitieministeriets utlåtande. Om det är klart att någon av hovrätterna på grund av sin egen arbetssituation inte kan ta emot överförda ärenden, kan den redan på detta stadium lämnas utanför överföringsförfarandet.

3 §. Tillstånd till överföringsförfarande. Efter att ha hört de övriga hovrätterna skall högsta domstolen pröva om det finns förutsättningar i sak för att bevilja överföringstillstånd. En sådan förutsättning är att en snabb behandling av besvärssärenden i den ansökande hovrätten inte kan säkerställas på något annat sätt. Högsta domstolen kan således efter att ha hört de andra hovrätterna rådgöra med den hovrätt som ansökt om tillstånd om andra medel för att förbättra arbetssituationen vid hovrätten. Justitieministeriets uppfattning om hur situationen skulle kunna avhjälpas är givetvis inte bindande för högsta domstolen. Ett överföringsförfarande skall dock inledas först i sista hand. Om högsta domstolen anser att ett överföringsförfarande skall inledas, skall den underhandla med de

hovrätter som deltar i överföringsförfarandet om arten av och antalet ärenden som skall överföras till hovrätterna och hur ärendena skall fördelas mellan dem. Den hovrätt som har ansökt om överföring kan redan i sin ansökan ge en uppskattning av överföringsbehovet när det gäller antalet ärenden och ärendenas art. De ärenden som överförs skall fördelas med beaktande av arbetssituationen i respektive hovrätt inom den närmaste framtiden, utifrån antalet inkomna ärenden och antalet anställda.

I överföringstillståndet skall anges vilket slag av besvärärenden tillståndet gäller. Frågan om vilket slags ärenden som lämpar sig för överföring kan betraktas ur olika perspektiv. Ett alternativ är att överföringen sker på basis av ärendets omfattning, så att endast genomsnittsärenden av samma omfattning, där huvudförhandlingen i hovrätten räcker högst en dag, kan överföras. När det är fråga om sinsemellan jämförbara genomsnittsärenden kan den överförande hovrätten utan svårigheter uppskatta arbetsinsparingen redan på basis av antalet ärenden. Också den mottagande hovrätten kan uppskatta mängden extra arbete som den orsakas av överföringsförfarandet redan utifrån antalet ärenden som den mottar. Ett annat alternativ är att inbegripa också omfattande ärenden i överföringsförfarandet. Antalet ärenden som skall överföras skulle då inte vara lika stort som i det föregående alternativet. Det är inte ändamålsenligt att i lagen närmare definiera de ärenden som skall överföras, utan detta kan göras i överföringstillståndet, i samband med respektive förfarande. Definitionen skall hur som helst också där basera sig på så entydiga grunder att den överförande hovrätten i det enskilda fallet utifrån kännetecknen som anger t.ex. ett ärendes omfattning snabbt kan avgöra om det finns förutsättningar för överföring, utan att närmare behöva sätta sig in i besvärens innehåll.

Kraven i språklagstiftningen skall beaktas vid övervägandet av vilka hovrätter som skall delta i ett överföringsförfarande. Vid överklagande i hovrätt och högsta domstolen används enligt 17 § i språklagen (423/2003) som handläggningsspråk det språk som använts i lägre instans, om inte domstolen med beaktande av parternas rätt och fördel bestämmer något annat. Om den hovrätt som

ansökt om överföringstillstånd är tvåspråkig, skall vid övervägandet av tillstånd beaktas att åtminstone en av de mottagande hovrätterna är tvåspråkig. I annat fall skall i överföringstillståndet bestämmas att ärenden som har behandlats i en tvåspråkig tingsrätt och i vilka det finns en svenskspråkig part inte omfattas av överföringsförfarandet.

I överföringstillståndet skall dessutom nämnas de hovrätter som deltar i förfarandet och antalet ärenden som skall överföras till dem, eventuellt grupperade enligt art eller omfattning. I överföringstillståndet skall ytterligare nämnas vilken dag överföringsförfarandet inleds.

4 §. Besvärärenden som kan överföras. Överföringsförfarandet omfattar endast sådana nya, i överföringstillståndet närmare angivna besvärärenden som blir anhängiga vid hovrätten. I gamla ärenden kan förberedelsen ha inletts genast när besvären har anlänt (RB 26:1 b § 1), och en överföring är då inte längre ändamålsenlig. Överföringsförfarandet bör inte leda till att sådant arbete som redan har gjorts i den överförande hovrätten utförs på nytt i en annan hovrätt. När nya ärenden kan överföras, får den överförande hovrätten arbetsro så att den kan klara av anhopningen av de gamla ärenden i vilka den för förberedelsen ansvariga ledamoten och föredraganden redan har inlett förberedelsen. Ett brottmål i vilket det har beslutats att svaranden skall häktas får dock inte överföras. Inte heller ett ärende som i så hög grad har samband med något annat ärende som redan är anhängigt i den överförande hovrätten att det inte är ändamålsenligt att de behandlas vid olika hovrätter får överföras.

De oavgjorda mål och ärenden som avses i 2 § 1 punkten innefattar även andra ärenden än besvärärenden. Prövningen av om det finns förutsättningar för ett överföringsförfarande sker således på basis av samtliga oavgjorda mål och ärenden, men överföringsförfarandet innefattar endast besvärärenden. Den föreslagna lagens tillämpningsområde omfattar inte ärenden i vilka en viss hovrätt med stöd av lagen är exklusivt behörig.

5 §. Överföring av ett ärende. Besvär anförs hos den hovrätt som bestäms på basis av domkretsindelningen. Hovrätten i fråga skall genast efter det att besvären har inkommit på basis av handlingarna pröva om ärendet om-

fattas av överföringsförfarandet. Enligt 1 mom. skall hovrätten genom lottdragning välja en mottagande hovrätt bland de hovrätter som enligt överföringstillståndet deltar i överföringsförfarandet och utan dröjsmål sända handlingarna till den. Slumpmässigheten när det gäller valet av mottagande hovrätt begränsas dock av den bestämmelse i språklagen som nämns ovan i motiveringen till 3 §. Av bestämmelsen följer direkt att ett ärendet skall överföras till en tvåspråkig hovrätt, om handläggningsspråket i tingsrätten har varit svenska. Om handläggningsspråket i tingsrätten har varit finska, skall ärendet dock överföras till en tvåspråkig hovrätt om det har behandlats i en tvåspråkig tingsrätt och någon av parterna är svenskspråkig, så att den mottagande hovrätten vid behov kan överväga handläggningsspråket på nytt.

Avsikten är att den mottagande hovrätten redan från början skall besluta om samtliga de åtgärder som behandlingen av ärendet förutsätter. Ett ärende som gäller förbud mot eller avbrytande av verkställighet kan dock t.ex. i ett vräkningssmål vara så brådskande att det inte tål ens det korta dröjsmål som en överföring skulle medföra. I ett sådant fall skall den överförande hovrätten enligt 2 mom. undantagsvis avgöra verkställighetsärendet innan huvudsaken överförs. Vid behov skall det också beslutas om en sådan interimistisk säkringsåtgärd som avses i rättegångsbalkens 7 kap. 14 § innan ett besvär ärende överförs.

Den överförande hovrätten skall enligt 3 mom. genast underrätta ändringssökanden och andra parter som redan har utövat talan i hovrätten om överföringen.

6 §. När överföringsförfarandet upphör. I det tillstånd till överföringsförfarande som avses i 3 § fastställs för varje hovrätt som deltar i överföringsförfarandet en viss kvot av ärenden som skall överföras till dem. När antalet ärenden som genom lottdragning har överförts till en hovrätt är så stort att denna kvot är fylld, upphör överföringsförfarandet för denna hovrätts del. Förfarandet fortsätter i fråga om de övriga hovrätterna tills även deras kvoter är fyllda.

7 §. *I kraftträdande.* I paragrafen finns en sedvanlig i kraftträdandebestämmelse.

1.2. Rättegångsbalken

26 kap. Om behandlingen av besvär ärende i hovrätten

13 §. Av de orsaker som anges i allmänna motiveringen föreslås det att paragrafens 3 mom. ändras så att huvudförhandling i ett ärende som har överförts alltid kan hållas också på någon annan ort än en ort inom hovrättens domkrets. Ändringen gör det möjligt att hålla huvudförhandling utanför en hovrätts domkrets vid behandling av också andra än överförda ärenden. Det har i praktiken visat sig finnas behov av detta t.ex. i sådana fall när huvudförhandlingen av säkerhetsskäl måste hållas i ett fängelse inom en annan hovrätts domkrets.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt grundlagens 21 § 1 mom. har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol som är behörig enligt lag. Genom den föreslagna lagen förverkligas rätten till en snabb rättegång vid ändringssökande. Med hjälp av det föreslagna överföringsförfarandet kan man klara av den nuvarande anhopningen av ärenden i hovrätterna och redan på förhand förhindra att behandlingen drar ut på tiden till följd av att ärendena anhopas.

Enligt den föreslagna lagen kan också någon annan i överföringstillståndet angiven hovrätt än den inom vars domkrets den tingsrätt finns som har meddelat det överklagade avgörandet vara behörig hovrätt i ett besvär ärende under den tid ett överföringsförfarande pågår. Av detta följer att en ändringssökande som anför besvär under ett pågående överföringsförfarande inte vet vilken hovrätt som sist och slutligen kommer att handlägga och avgöra besvaren. Den överförande ho-

rätten är dock enligt den föreslagna lagens 5 § skyldig att genast när besvären har inkommit besluta om ärendet skall överföras och underrätta ändringssökanden om överföringen. Ändringssökanden får således veta vilken hovrätt som kommer att behandla ärendet innan behandlingen vid hovrätten i fråga inleds. Att behandlingen kan göras snabbare tack vare överföringsförfarandet är i en författningsrättslig bedömning en så pass tungt vägande grund att det utifrån en helhetsbedömning av det mål som eftersträvas genom den föreslagna lagen, dvs. att förverk-

liga ändringssökandens rättsskydd vid överklagande, inte är av avgörande betydelse att ändringssökanden under en kort tid är ovetande om vilken hovrätt som kommer att behandla ärendet. Under ett pågående överföringsförfarande kan en underrättelse om förfarandet fogas till de skriftliga fullföljdsanvisningar som utfärdas i tingsrätterna inom den överförande hovrättens domkrets. Förslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om överföring av besvärssärenden till en annan hovrätt för handläggning och avgörande**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

För att säkerställa en snabb behandling kan en hovrätt i det förfarande som avses i denna lag (*överföringsförfarande*) överföra besvärssärenden till en annan hovrätt för handläggning och avgörande.

2 §

Förutsättningarna för överföringsförfarande

Ett överföringsförfarande kan inledas i hovrätten, om

- 1) antalet oavgjorda mål och ärenden i hovrätten i förhållande till antalet ledamöter är eller håller på att bli klart större än i hovrätterna i genomsnitt; och
- 2) högsta domstolen har gett sitt tillstånd till förfarandet efter att ha hört de övriga hovrätterna med anledning av hovrättens motiverade ansökan och justitieministeriets utlåtande om ansökan.

3 §

Tillstånd till överföringsförfarande

Högsta domstolen kan ge hovrätten tillstånd att inleda ett överföringsförfarande, om en överföring av besvärssärenden är nödvändig för att säkerställa en snabb behandling av besvärssärendena. I tillståndet till överföringsförfarande skall anges vilket slag av besvärssärenden som tillståndet gäller samt vilka ho-

rätter som deltar i förfarandet och antalet ärenden som skall överföras till dem samt vilken dag förfarandet inleds.

4 §

Besvärssärenden som kan överföras

Besvärssärenden som kan överföras till en annan hovrätt för behandling är i överföringsstillståndet angivna besvärssärenden som blir anhängiga i hovrätten. Ett brottmål i vilket det har beslutats att svaranden skall häktas får inte överföras. Inte heller sådana ärenden som har samband med något annat ärende som är anhängigt i hovrätten får överföras.

5 §

Överföring av ett ärende

När besvär inkommer till den överförande hovrätten, skall denna genast på basis av handlingarna pröva om ärendet skall överföras och slumpmässigt välja en av de hovrätter som avses i tillståndet att överföra ärenden, till vilken handlingarna utan dröjsmål sänds. Om ärendet har behandlats i en tvåspråkig tingsrätt och någon av parterna i ärendet är svenskspråkig, skall ärendet dock överföras till en tvåspråkig hovrätt.

Om ett ärende som gäller förbud mot eller avbrytande av verkställighet är brådskande, skall hovrätten avgöra ärendet innan besvärssärendet överförs. Hovrätten skall vid behov också besluta om en interimistisk säkringsåtgärd innan besvärssärendet överförs.

Den överförande hovrätten skall genast un-

derrätta parterna om överföringen.
6 §

När överföringsförfarandet upphör

Överföringsförfarandet upphör när det antal ärenden som anges i tillståndet att överföra ärenden har överförts till de hovrätter som

avses i tillståndet.

7 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 .

2.

Lag

om ändring av 26 kap. 13 § i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 26 kap. 13 § 3 mom., sådant det lyder i lag 381/2003, som följer:

26 kap.

**Om behandlingen av besvärssärende i hov-
rätten**

Huvudförhandlingen skall vid behov hållas
på någon annan ort än en ort inom hovrättens
domkrets.

13 §

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 19 oktober 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Leena Luhtanen*

2.**Lag****om ändring av 26 kap. 13 § i rättegångsbalken**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 26 kap. 13 § 3 mom., sådant det lyder i lag 381/2003, som följer:

Gällande lydelse

26 kap.

**Om behandlingen av besvärssärende i hov-
rätten**

13 §

Huvudförhandlingen skall vid behov hållas på någon annan ort inom hovrättens domkrets än den ort där hovrätten har sitt säte.

Föreslagen lydelse

26 kap.

**Om behandlingen av besvärssärende i hov-
rätten**

13 §

Huvudförhandlingen skall vid behov hållas på någon annan ort *än en ort inom hovrättens domkrets*.

Denna lag träder i kraft den 200 .
